

<i>Sygn. akt</i>	<i>III AUa 571/13</i>
------------------	-----------------------

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **26 września 2013 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Mirosław Szwagierczak (spr.)
	Sędziowie:	SSA Ewa Madera SSA Marta Pańczyk-Kujawska
	Protokolant	st.sekr.sądowy Małgorzata Leniar

po rozpoznaniu w dniu **26 września 2013 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku **B. B.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.**

o nauczycielskie świadczenie kompensacyjne

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku **Sądu Okręgowego w Rzeszowie**

z dnia **22 kwietnia 2013 r.** sygn. akt **IV U 2012/12**

uchyla zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. z dnia 15 października 2012 r. i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania bezpośrednio temu organowi rentowemu.

Sygn. akt III AUa 571/13

UZASADNIENIE

Decyzją z 15 X 2012 r. Oddział ZUS w R. odmówił B. B. prawa do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego - jednocześnie uchylającą decyzję z dnia 21 września 2012 r. przyznającą mu to prawo – gdyż zatrudnienie wnioskodawcy w Centrum Szkolenia Ustawicznego w R. na stanowisku nauczyciela nie jest objęte regulacją art. 2 pkt 1 ustawy

z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych (Dz. U. Nr 97, poz. 800), a przez co nie osiągnął on wymaganego 20 letniego stażu nauczycielskiego.

Na skutek odwołania wnioskodawcy Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie wyrokiem z dnia 22 kwietnia 2013 r. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał wnioskodawcy B. B. prawo do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego od dnia 1 września 2012 r. oraz ustalił brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Swoje rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na stwierdzeniu, że brak było podstaw do ponownego rozpatrzenia prawa wnioskodawcy do świadczenia rekompensacyjnego przyznanego decyzją z dnia 21 września 2012 r., gdyż „brak jest zdecydowanie elementu „nowości” okoliczności z art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej, które uzasadniałyby ponowne rozpatrzenie zasadności przyznania wnioskodawcy prawa do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego i w oparciu o takie nowe ustalenie – odmową przyznania wnioskodawcy prawa do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego w zaskarżonej decyzji”. Stąd zmiana zaskarżonej decyzji po myśli art. 477¹⁴ § 2 kpc i orzeczenie tak jak w uchylonej decyzji z dnia 21 września 2012 r.

W apelacji od powyższego wyroku organ rentowy zarzucił naruszenie art. 114 ust. 1a ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z F.U.S. - poprzez uznanie, że przepis ten stanowił podstawę wznowienia postępowania przez organ rentowy, naruszenie art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2009 r.

o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych – przez przyjęcie, iż świadczeniobiorca spełnia warunki do przyznania świadczenia, podczas gdy nie udowodnił 20 letniego okresu pracy jako nauczyciel – w rozumieniu w/w ustawy, naruszenie art. 233 § 1 kpc – poprzez niewyjaśnienie wszystkich istotnych okoliczności w sprawie z art. 2 ustawy z dnia 22.V. 2009 r. (j.w.).

Wskazując na powyższe Zakład domaga się zmiany zaskarżonego wyroku i oddalenia odwołania lub jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Odpowiadając na apelację powód wniósł o oddalenie apelacji - potwierdzając stanowisko zawarte w motywach wyroku pierwszoinstancyjnego.

Rozpoznając sprawę Sąd Apelacyjny ustalił i rozważył, co następuje:

1. Po rozpoznaniu wniosku z dnia 27 sierpnia 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. ustalił, iż świadczeniobiorca B. B. spełnia wymogi i decyzją z dnia 21 września 2012 r. przyznał mu prawo do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego od 1 września 2012 r. Ta decyzja przyznająca prawo została wnioskodawcy doręczona w dniu 5 października 2012 r., a już 1 października 2012 r. na rachunek świadczeniobiorcy zrealizowano przelew – zgodnie z w/w decyzją.

W dniu 15 października 2012 r. organ rentowy – na mocy art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z F.U.S. – uchylił decyzję z 21.03.2012 r. i jednocześnie odmówił B. B. prawa do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego.

Niniejsze okoliczności są w sprawie niekwestyjne (patrz: uzasadnienie decyzji z 21.09. i 15.10.2013 r., odwołanie (k. 2-9), odpowiedź na odwołanie (k. 10-11), uzasadnienie apelacji (k. 43-45) i odpowiedź na apelację (k. 57-59).

2. Dochowanie wszelkich przepisów postępowania jest obowiązkiem organu rentowego i ubezpieczony nie powinien ponosić ujemnych konsekwencji wynikających z zaniedbań czy błędów tego organu.

3. W postępowaniu administracyjnym ogólnym obowiązuje zasada, że decyzja administracyjna wywiera skutki prawne od daty jej doręczenia lub ogłoszenia (art. 110 k.p.a.). W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych stosuje się przepisy kodeksu postępowania administracyjnego chyba, że przepisy o ubezpieczeniach społecznych ustalają odmienne zasady postępowania w tych sprawach (art. 180 k.p.a.). W zakresie postępowania w sprawach o nauczycielskie świadczenia kompensacyjne stosuje się odpowiednio przepisy k.p.a. (art. 18 tej ustawy w zw. z art. 124 ustawy o emeryturach i rentach z F.U.S.). W tym zasadę związania organu administracyjnego wydaną decyzją od chwili jej doręczenia lub ogłoszenia (art. 110 k.p.a.), która nie jest wyłączona w postępowaniu emerytalno - rentowego, gdyż nie jest sprzeczna z regułami tego postępowania oraz pozwala wnioskodawcy (adresatowi decyzji) mieć pewność, że przedmiotem postępowania odwoławczego będzie decyzja o zakomunikowanej mu treści i to bez względu na to, czy jest ona wadliwa czy nie (korzysta bowiem z domniemania prawidłowości). Dopiero po złożeniu odwołania organ rentowy może ją uchylić lub dokonać w decyzji zmian w trybie samokontroli (art. 83 ust. 6 s.u.s. i art. 477¹³ k.p.c.).

Inaczej mówiąc;

- Oddział w R. Zakładu Ubezpieczeń Społecznych był związany decyzją z dnia 21 września 2012 r. od daty doręczenia jej wnioskodawcy B. B., tj. od 5.X. 2012 r.,

- związanie Oddziału wydaną przez siebie decyzją trwa tak długo, aż ustanie jej moc obowiązująca.

4. Uchylając decyzję z 21.09.2012 r. Zakład powołał się (aczkolwiek dopiero w odpowiedzi na odwołanie oraz w apelacji) na art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. – tj. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) – zupełnie pomijając to, że na podstawie art. 114 e. i r. organ rentowy uprawniony jest do ponownego ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości dopiero po uprawomocnieniu się pierwotnej decyzji.

W konsekwencji tegoż oczywiście bezprzedmiotowe i proceduralnie bezskuteczne jest tu powoływanie się na jakiegokolwiek nowe dowody lub okoliczności, mające mieć wpływ na prawo wnioskodawcy do nauczycielskiego świadczenia rekompensacyjnego; zwłaszcza w sytuacji gdyby Zakład nie powołał ich, choć były mu znane, jak i tych, które nie były mu znane, choć przy dolożeniu należytej staranności powinien je znać – co wszak jest kwintesencją wznowienia postępowania z urzędu w sprawach emerytalno – rentowych.

5. Art. 114 e. i r. przewiduje swoiste „wznowienie postępowania” w sprawie, w której wydano decyzję przyznającą świadczenia in concreto pomimo, że prawo do niego ex lege nie powstało.

Przesądając, że adnotacja zawarta w decyzji z dnia 15 października 2012 r. – „Uchyła się decyzję o przyznaniu nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego z dnia 21.09.2012 r.” jest decyzją (por. uchwałę (7) S.N. z 18 XI 1982 r. – III CZP 26/82) w rozumieniu art. 110 e. i r. na art. 107 k.p.a. w związku z § 33 rozporządzenia M.P. i P.S. z 11 X 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno – rentowe (Dz. U. Nr 237, poz. 1412) to jednak trzeba zauważyć, że zawiera ona istotną wadę jaką jest brak wskazania przepisów prawnych przyjętych za podstawę tego rozstrzygnięcia, co nie tylko jest sprzeczne z obowiązkiem organu publicznego - ustanowiony w art. 107 § 1 kpa (powołania podstawy prawnej) ale przede wszystkim uniemożliwia kontrolę legalności tej decyzji, gdyż uniemożliwia rekonstrukcję zasadniczego ogniwa procesu stosowania prawa przez organ rentowy. Jest to istotne naruszenie przepisów postępowania, które ma wpływ na wynik sprawy.

Naprowadzone przez ZUS, dopiero w toku postępowania sądowego i już przez to bezskuteczne, wskazanie zastosowania art. 114 ust. 1 e. i r. wymagałoby wskazania kumulatywnego spełnienia przesłanek wymienionych w tym przepisie. Nadto ponowne ustalenie prawa do świadczenia w trybie art. 114 ust. 1a e. i r. (co prawda nie wymaga wydania przez organ rentowy postanowienia o wznowieniu postępowania na podstawie art. 149 kpa) wymaga zawiadomienia p. B. B. o wszczęciu postępowania – na podstawie art. 61 § 4 kpa w zw. z art. 124 e. i r.; czego w

niniejszym postępowaniu również brak. Co w sumie należy odczytać jako naruszenie prawa B. B. do czynnego udziału w tym postępowaniu oraz do ochrony jego interesu prawnego.

Wypada też przypomnieć, iż stosując art. 114 e. i r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych musi przy wykładni tego przepisu uwzględnić wskazania wynikające z art. 2 Konstytucji RP oraz art. 1 Protokołu Pierwszego do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka – wyartykułowane m. i. w wyroku ETPCz

z 15 września 2008 r. w sprawie M. p-ko w Polsce (nr 10373/05). W świetle twierdzeń ubezpieczonego trzeba też zauważyć, że ubezpieczony nie może z założenia powoływać się na błędność, bezzasadność czy niesprawiedliwość unormowań ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych. Wskazane w odwołaniu sugestie oparte zostały bowiem na niedopuszczalnym założeniu, że prawodawca mógł działać nieracjonalnie. Takie założenie nie może zaś w żadnym razie stanowić punktu wyjścia do interpretacji przepisów prawa. Przeciwnie, podstawę wykładni musi stanowić założenie racjonalnego działania pracodawcy (por. odpowiednio: uzasadnienie postanowienia S.N. z dnia 26 I 2012 r. – III UK 62/11).

6. Stwierdzone wadliwości formalno – prawne decyzji z dnia 15 października 2012 r., jak i wyroku pierwszoinstancyjnego, skutkują koniecznością wyeliminowania tych rozstrzygnięć z obrotu prawnego oraz przywrócenia stanu sprzed wydania zaskarżonej decyzji (ukształtowanego decyzją z 21.09.2012 r.). Co bynajmniej nie przesądza o materialno – prawnych możliwościach weryfikacji już prawomocnej formalnie decyzji z 21 września 2012 r. – we właściwym trybie.

Z tych wszystkich względów, przy zastosowaniu art. 477^{14a} kpc, orzeczono jak w sentencji.